

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

УДК 343.3

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.5.13>

СУЧАСНИЙ СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБЛЕНОСТІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ У СФЕРІ СПОРТУ

Анісімов Дмитро Олексійович,

orcid.org/0000-0003-2893-8343

доктор філософії в галузі права,

доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Наукову статтю присвячено дослідженню стану розробленості проблеми кримінологічного забезпечення доброчесності у сфері спорту. Автором здійснено аналіз вітчизняного наукового напрацювання, яке так чи інакше стосується досліджень злочинності у сфері спорту України.

Автор зосереджує увагу, що ратифікація Конвенції Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями (Маглінген/Маколін, 18 вересня 2014 року) більшістю європейських країн свідчить про те, що до протидії злочинності у сфері спорту є нагальною проблемою сучасного суспільства.

Наголошено, що аналіз сучасного стану наукової розробленості проблеми злочинності у сфері спорту України надає змогу виявити ще не досліджені, або частково досліджені питання, а також сформулювати вектор перспективних напрямків удосконалення кримінологічного забезпечення доброчесності у сфері спорту України. Все це зумовлює необхідність та пріоритетність проведення наукових досліджень, щодо попередження кримінальних правопорушень у цій сфері.

Аналіз вітчизняного наукового напрацювання, що стосується досліджень злочинності у сфері спорту України дозволив говорити про окремо сформовані напрями наукових пошуків, які характеризуються власною специфікою. Серед них варто виділити: 1) дослідження у сфері протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань; 2) дослідження у сфері порушення заборони розміщення ставок на спорт; 3) дослідження у сфері боротьби із застосуванням допінгу; 4) дослідження у сфері спортивного права; 5) міждисциплінарні дослідження у суміжних галузях знань, зокрема у галузі знань 11 «Математика та Статистика» за спеціальністю 113 «Прикладна математика», які можуть бути використані для моделювання та аналізу криміногенних явищ у сфері спорту.

Серед дисертаційних робіт в яких розглядалися дотичні питання до окресленої тематики автор відносить наступні: О.І. Петренко «Кримінальна відповідальність за спонукання неповнолітніх до застосування допінгу» (2005 рік), В.В. Сокурєнко «Кримінологічна характеристика та протидія злочинності у сфері фізичної культури і спорту» (2019 рік), О.Ю. Лавренюк «Цивільно-правове регулювання відносин інтелектуальної власності у сфері спорту» (2019 рік), Т.М. Акуленко «Міжнародно правове співробітництво в боротьбі з допінгом у спорті» (2020 рік), О.С. Облакова «Цивільно-правова відповідальність у сфері міжнародних спортивних відносин» (2021 рік), Д.О. Анісімов «Кримінальна відповідальність за протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань» (2022 рік), І.С. Жук «Математичні моделі і методи виявлення за публічно доступними даними підозрілих на фіксований результат футбольних матчів» (2023 рік), О.О. Туряниця «Конституційно-правове регулювання професійного спорту в Україні» (2023 рік), О.О. Усик «Адміністративно-правове забезпечення міжнародного співробітництва у сфері фізичної культури та спорту» (2024 рік).

Таким чином, наразі питання кримінологічного забезпечення доброчесності у сфері спорту вже вийшло за рамки кримінології. Окремі питання цієї проблеми досліджуються вітчизняними науковцями суміжних галузей права та науки.

Водночас, наукові здобутки зазначених вище вчених охоплюють лише окремі аспекти кримінологічного забезпечення доброчесності у сфері спорту. Враховуючи це, справедливо можна констатувати про зумовлену необхідність проведення комплексного наукового дослідження кримінологічного забезпечення доброчесності у сфері спорту України.

Ключові слова: фізична культура, спорт, спортивні змагання, доброчесність, протиправний впливу.

Anisimov Dmytro. Current state of scientific development of the problem of criminal ensurance of integrity in the sphere of sports

This scientific article is devoted to researching the state of development of the problem of criminological assurance of integrity in the field of sports. The author analyzes domestic scientific developments that are in one way or another related to research on crime in the field of sports in Ukraine.

The author focuses on the fact that the ratification of the Council of Europe Convention on the Manipulation of Sports Competitions (Maggingen/Macolin, September 18, 2014) by most European countries indicates that combating crime in the field of sports is an urgent problem of modern society.

It is emphasized that an analysis of the current state of scientific research on crime in Ukrainian sports makes it possible to identify issues that have not yet been studied or have been studied only partially, as well as to form a vector of promising directions for improving criminological support for integrity in Ukrainian sports. All this necessitates and prioritizes scientific research on the prevention of criminal offenses in this area.

An analysis of domestic scientific developments related to research on crime in the field of sports in Ukraine has revealed separately formed areas of scientific research, each with its own specific characteristics. Among them, the following should be highlighted: 1) research in the field of unlawful influence on the results of official sports competitions; 2) research in the field of violations of the ban on sports betting; 3) research in the field of combating doping; 4) research in the field of sports law; 5) interdisciplinary research in related fields of knowledge, in particular in the field of knowledge 11 "Mathematics and Statistics" in the specialty 113 "Applied Mathematics" which can be used for modeling and analyzing criminogenic phenomena in the field of sports.

Among the dissertations that address issues related to the outlined topic, the author refers to the following: O.I. Petrenko, "Criminal Liability for Inciting Minors to Use Doping" (2005), V.V. Sokurenko, "Criminological Characteristics and Counteraction to Crime in the Field of Physical Culture and Sports" (2019), O.Yu. Lavrenyuk, "Civil Law Regulation of Intellectual Property Relations in the Field of Sports" (2019), T.M. Akulenko, "International Legal Cooperation in the Fight Against Doping in Sports" (2020), O.S. Oblakova, "Civil Liability in the Field of International Sports Relations" (2021), D.O. Anisimov, "Criminal Liability for Unlawful Influence on the Results of Official Sports Competitions" (2022), I.S. Zhuk, "Mathematical Models and Methods for Identifying Suspicious Fixed Results in Football Matches Based on Publicly Available Data" (2023), O.O. Turyanytsia, "Constitutional and Legal Regulation of Professional Sports in Ukraine" (2023), O.O. Usyk, "Administrative and Legal Support for International Cooperation in the Field of Physical Culture and Sports" (2024).

Thus, the issue of criminological integrity in sports has now gone beyond the scope of criminology. Individual aspects of this problem are being studied by domestic scholars in related fields of law and science.

At the same time, the scientific achievements of the above-mentioned scholars cover only certain aspects of criminological integrity in sports. With this in mind, it is fair to say that there is a clear need for comprehensive scientific research on criminological integrity in Ukrainian sports.

Key words: physical education, sports, sports competitions, integrity, unlawful influence.

Постановка проблеми. Особливості феномену злочинності у сфері фізичної культури і спорту зумовлюються як актуальними кримінальними проявами, так і перспективними, соціально деструк-

тивними властивостями, що визначають її вагому роль у механізмі криміногенної самодетермінації. Руйнуючи, фальсифікуючи дійні соціально-ціннісні, смислові начала інститутів фізичної культури

і спорту злочинність, що відтворюється у їх осередках, пригнічує їх функціональну здатність як до сублімації агресивної соціальної енергетики, так і до послаблення соціально консолідуючих зав'язків [1, с. 200].

Разом із тим, в сучасному вимірі державна політика України у сфері забезпечення фізичної культури і спорту є складовою частиною загальної стратегії національної безпеки та здоров'я населення [2, с. 606]. Ратифікація Конвенції Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями (Маглінген/Маколін, 18 вересня 2014 року) більшістю європейських країн свідчить про те, що до протидії злочинності у сфері спорту є нагальною проблемою сучасного суспільства. Все це зумовлює необхідність та пріоритетність проведення наукових досліджень, щодо кримінологічного забезпечення доброчесності у сфері спорту України.

Дослідженням окремих питань, що стосуються злочинності у сфері спорту займалися: Д.О. Анісімов, О.Ф. Бантишев, В.С. Березняк, О.С. Бондаренко, Ю.В. Городецький, Т.П. Гусак, А.О. Данилевський, С. Денисов, К.П. Задоя, С. Кулик, О.В. Кришевич, Я.В. Леонов, І.Б. Медицький, Ф. Неміч, І.В. Одинець, О.І. Павлов, О.І. Петренко, М.М. Рудик, А.В. Савченко, О.В. Самсонов, О.Б. Сибаль, О. Семенюк, В.В. Сокуренок, А.Б. Старка, В.В. Шаблистий, О.С. Юнін, В.Я. Цитряк, О.А. Чуваков, Н.М. Ярмиш та інші. Водночас, наукові здобутки зазначених вище вчених стосувалися лише окремих питань кримінологічного забезпечення доброчесності в спорті. Враховуючи це, справедливо можна констатувати про наявну необхідність проведення відповідного комплексного наукового дослідження кримінологічного забезпечення доброчесності у сфері спорту України.

Мета статті полягає у дослідженні сучасного стану наукової розробленості проблеми кримінологічного забезпечення доброчесності у сфері спорту України.

Виклад основного матеріалу. Злочинність у сфері фізичної культури і спорту є однією з найбільш гострих гуманітарних проблем для сьогоденного

українського суспільства. Окрім актуальної, проявленої безпосередньо у відповідних кримінальних практиках суспільної небезпечності, ця злочинність вмонтована в механізм криміногенної самодетермінації. Руйнуючи, фальсифікуючи дійсні соціально-ціннісні, смислові начала інститутів фізичної культури і спорту злочинність, що відтворюється у їх осередках, пригнічує їх функціональну здатність як до сублімації агресивної соціальної енергетики (у енергетичній парадигмі – ентропії), так і до послаблення соціально консолідуючих зав'язків. Останнє в свою чергу зумовлює вельми широкий спектр криміногенності, контури якої сягають найвіддаленіших пластів обструкції соціального розвитку, що й зумовлює потребу у розробці достовірних та сучасних, повних і належних знань про феномен злочинності у сфері фізичної культури і спорту [3, с. 134].

Варто погодитись із О.В. Самсоновим та В.Я. Цитряк, що в Україні на дисертаційному та монографічному рівнях виконано вкрай невелику кількість досліджень, присвячених проблемам криміналізації професійного спорту, кримінологічному дослідженню злочинності у цій сфері та проблемам її запобігання. При цьому, переважним чином, наявні роботи присвячено окремим питанням протидії злочинним проявам у сфері професійного спорту, насамперед, протиправному впливу на результати офіційних спортивних змагань та незаконному обігу допінгу [4, с. 454].

Аналіз вітчизняного наукового напрацювання, що стосується досліджень злочинності у сфері спорту України дозволяє говорити про окремо сформовані напрями наукових пошуків, які характеризуються власною специфікою. Серед них варто виділити: 1) дослідження у сфері протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань; 2) дослідження у сфері порушення заборони розміщення ставок на спорт; 3) дослідження у сфері боротьби із застосуванням допінгу; 4) дослідження у сфері спортивного права; 5) міждисциплінарні дослідження у суміжних галузях знань, зокрема у галузі знань 11 «Математика та Статистика» за спеціальністю 113 «Прикладна

математика», які можуть бути використані для моделювання та аналізу криміногенних явищ у сфері спорту.

Серед дисертаційних робіт в яких розглядалися дотичні питання до окресленої тематики можна виділити наступні: О.І. Петренко «Кримінальна відповідальність за спонукання неповнолітніх до застосування допінгу» (2005 рік), В.В. Сокурєнко «Кримінологічна характеристика та протидія злочинності у сфері фізичної культури і спорту» (2019 рік), О.Ю. Лавренюк «Цивільно-правове регулювання відносин інтелектуальної власності у сфері спорту» (2019 рік), Т.М. Акуленко «Міжнародно правове співробітництво в боротьбі з допінгом у спорті» (2020 рік), О.С. Облакова «Цивільно-правова відповідальність у сфері міжнародних спортивних відносин» (2021 рік), Д.О. Анісімов «Кримінальна відповідальність за протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань» (2022 рік), І.С. Жук «Математичні моделі і методи виявлення за публічно доступними даними підозрілих на фіксований результат футбольних матчів» (2023 рік), О.О. Туряниця «Конституційно-правове регулювання професійного спорту в Україні» (2023 рік), О.О. Усик «Адміністративно-правове забезпечення міжнародного співробітництва у сфері фізичної культури та спорту» (2024 рік).

Підвищена останнім часом увага до питання злочинності у сфері спорту серед вітчизняних вчених свідчить про стурбованість суспільства криміналізацією спортивної галузі. Злочинність, у свою чергу, підриває основоположні засади принципу «чесної гри» (fair play).

Питання які стосуються криміналізації професійного спорту досліджували О.В. Самсонов та В.Я. Цитряк. Авторами констатовано, що проблема протидії злочинності у сфері професійного спорту досі не отримала комплексного вирішення в кримінології, хоча і привертала увагу вчених. Наголошено, що на дисертаційному та монографічному рівнях виконано вкрай невелику кількість досліджень, присвячених проблемам криміналізації професійного спорту, кримінологічному дослідженню злочинності у цій сфері та проблемам її запобігання. Оглянуто нау-

кові роботи з проблеми попередження злочинності у сфері фізичної культури і спорту, у тому числі дослідження, присвячені протидії протиправному впливу на результати офіційних спортивних змагань, заподіяння шкоди життю та здоров'ю особи під час зайняття спортом, спонуканню неповнолітніх до застосування допінгу, запобіганню кримінальним правопорушенням, що вчиняються молодіжними спортивними (футбольними) угрупованнями. За результатом огляду наявних наукових досліджень, авторами зроблено висновок, що усі вони мають важливе наукове та практичне значення і становлять теоретичну базу дослідження проблем протидії злочинності у сфері професійного спорту. У той же час констатовано, що наявні дослідження об'єктивно не охоплюють усі актуальні на сьогодні аспекти досліджуваної проблеми, особливо з урахуванням сучасного політичного і соціально-економічного положення держави та змін у законодавстві. Враховуючи це, автори наголошують, що комплексне кримінологічне дослідження проблем криміналізації професійного спорту є актуальним як для теорії кримінологічної науки, так і для потреб правозастосовної діяльності [4, с. 454].

В.В. Сокурєнко на дисертаційному рівні здійснив дослідження кримінологічної характеристика та протидії злочинності у сфері фізичної культури і спорту. За результатом наукового пошуку автором було запропоновано пропозиції і рекомендації щодо боротьби із злочинністю у цій сфері.

Так автор зазначає, що структурно-функціональний аналіз злочинності у сфері фізичної культури і спорту дозволив виділити в ній два блоки криміногенних явищ: кримінальні феномени та епіфеномени. Кримінальні феномени сфери фізичної культури і спорту відтворюються безпосередньо у діяльності суб'єктів (в тому числі й управлінських) цієї сфери та мають своїм наслідком обструкцію й симуляцію її смислів, функцій, соціального значення. До таких відносяться економічна злочинність у сфері фізичної культури і спорту, загальнокримінальні корисливі та насильницькі

кримінальні правопорушення. Кримінальні епіфеномени сфери фізичної культури і спорту: 1) загальнокримінальні корисливі кримінальні правопорушення, пов'язані з фізичною культурою і спортом: а) шахрайство зі ставками на спорт; б) шахрайство з квитками на спортивні заходи; 2) економічні кримінальні правопорушення, що полягають у явищі гемблінгу – заняття гральним бізнесом в частині організації та забезпечення функціонування букмекерських контор зі ставками на спорт; 3) загальнокримінальні насильницькі кримінальні правопорушення, пов'язані зі спортом – хуліганство, групове порушення громадського порядку, масові заворушення. Особливу категорію цих кримінальних правопорушень складає кримінальна активність футбольних вболівальників, «ультрас»; 4) політичні кримінальні правопорушення. Запропоновано вузьке та широке визначення злочинності у сфері фізичної культури і спорту. У вузькому розумінні вона є масовим, відносно стійким, історично мінливим соціально-правовим феноменом, що полягає у неправомірному використанні цільового ресурсу для розвитку фізкультури і спорту, впливі на результати спортивних змагань, а також використанні соціальних інститутів фізичної культури і спорту, їх суб'єктів, інфраструктури та наративів для вчинення інших кримінальних правопорушень. У широкому – це специфічна, інституціолізована, криміногенно самодетермінаційна форма антигуманної, деструктивної соціальної енергетики, прояв якої фальсифікує фізичну культуру і спорт, елімінує їх значення для прогресивного й здорового розвитку суспільства і окремих особливостей, переводить до розряду симулятивних практик у руслі психології споживацтва й корисливості [1, с. 200–201].

В.С. Березняк здійснював дослідження застосування кримінально-правового примусу за протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань в епоху легалізації грального бізнесу.

Зокрема автора зазначає, що сьогодні у правовому та суспільному аспекті існують негативні тенденції грального бізнесу вже на легальних засадах, тому що

з 13 серпня 2020 року втратив чинність Закон України «Про заборону грального бізнесу в Україні», який регламентував заборонні приписи з 2009 року. Автором висвітлено основні ризики, які можуть набути широкого. Поширення на території України та призвести до негативних наслідків. Під час аналітичної обробки інформації виокремлено такі ризики: нормативно-правовий акт, що легалізує гральний бізнес в Україні, не убезпечує людей від шахрайства, яке буде відбуватися надалі через відкриття азартного бізнесу; представники кожного виду грального бізнесу представили у нормативному документі власні інтереси без врахування певних суспільних тенденцій та правил громадянського суспільства загалом; нормативно-правовий акт не передбачає механізму виплати податків суб'єктами грального бізнесу та взагалі його наявність поки не розглядається. Крім того, перспектива боротьби з тіньовим бізнесом, а також із маніпулюванням результатами офіційних спортивних змагань, порушення заборони ставок також примарна. Зважаючи на перераховане, на думку автора, неприпустимі для правової держави ризики, які потенційно можуть призвести до негативних наслідків, доцільно заперечувати процес легалізації грального бізнесу, зокрема ставок на спорт. Стосовно ставок на спорт та маніпуляції результатами офіційних спортивних змагань існують кримінально-правові обмеження. Автором висвітлено неточності, допущені законодавцем у Законі України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань». Саме тому, автором пропонується прибрати із нормативно-правового акту пункт, який вказує, що звернення про маніпулювання результатами змагань можуть бути анонімними. Для того щоб уникнути анонімних повідомлень на ґрунті особистий протиріч, варто зазначити особисті дані особи, яка повідомляє, однак спеціально уповноважені органи, уповноважені на розгляд таких звернень, зобов'язані забезпечити конфіденційність такого повідомлення [5, с. 222–223].

В.М. Панькевич та Н.С. Біліченко досліджуючи питання кримінально-правових

та криміналістичних аспектів спонукання неповнолітніх до застосування допінгу дійшли до висновку, що для виконання Україною повною мірою зобов'язань із протидії застосування допінгу відповідно до Міжнародної конвенції про боротьбу з допінгом у спорті українському законодавцю слід вирішити питання щодо криміналізації таких діянь, як незаконне вироблення, переміщення, ввезення, розподіл, продаж чи вживання допінгових речовин, або застосування допінгових методів спортсменами на території України, або стосовно громадян України. Потрібно також розробити та впровадити окремі методики проведення експертиз для підтвердження факту спонукання особи до застосування допінгу, методики з розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із застосування допінгу, до яких традиційно ввести питання криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень цієї категорії, дій працівників органу дізнання та слідчих на стадії відкриття кримінального провадження, висунення версій, організації розслідування кримінального провадження та взаємодії підрозділів під час розслідування, тактики проведення слідчих і оперативно-розшукових заходів, криміналістичної профілактики тощо [6, с. 35].

С.Ф. Денисов та С.Г. Кулик за результатом дослідження юридичної відповідальності за порушення антидопінгових правил дійшли до висновку, що відносини у сфері спорту є специфічним видом соціальних відносин, саме тому для запобігання антидопінговим порушенням не можна покладатися на заходи кримінально-правового чи навіть адміністративного характеру. Наявність у КК України ст. 323, яка встановлює кримінальну відповідальність за спонукання неповнолітніх до застосування допінгу, є все ж таки соціально зумовленим кроком, проте законодавцю слід привести текст зазначеної статті у відповідність до міжнародно-правових дефініцій. На думку авторів, криміналізація інших суспільно небезпечних дій із категорії антидопінгових порушень може призвести до конкуренції кримінально-правових норм і спричинити інші негативні наслідки, хоча це питання потребує подальших дослід-

жень відповідності таких дій принципам і підставам криміналізації. У переважній більшості основні сили протидії допінговим порушенням зосереджені в руках національних спортивних федерації, які мають усі необхідні формальні запобіжні рушії та здатні проводити всі необхідні профілактичні заходи задля мінімізації порушень антидопінгових правил серед спортсменів, а також осіб, які можуть потенційно впливати на їх рішення щодо застосування допінгу (тренерів, лікарів та ін.). Однак у боротьбі із зазначеним явищем не можна обійтись без державної підтримки, в тому числі й фінансової, яка, відповідно до міжнародних стандартів, є прямим обов'язком держави [7, с. 16].

На дисертаційному рівні питання кримінальної відповідальності за спонукання неповнолітніх до застосування допінгу досліджував О.І. Петренко.

Так за результатом дослідження автором було: обґрунтовано соціально-правову зумовленість кримінально-правової відповідальності за спонукання неповнолітніх до застосування допінгу та суспільну небезпеку цього кримінального правопорушення; проведено порівняльний аналіз українського законодавства з законодавством інших країн, яке регулює суспільні відносини щодо протидії розповсюдженню допінгу у спорті та фізичній культурі; визначено основний та додатковий безпосередній об'єкт кримінального правопорушення; уперше з кримінально-правової точки зору науково систематизовано та проаналізовано перелік допінгових засобів та методів, які складають предмет кримінального правопорушення; сформульовано пропозиції щодо уточнення поняття «спонукання» у законодавстві про кримінальну відповідальність та проведено його відмежування від інших суміжних кримінально-правових визначень, таких як «втягнення» та «схиляння»; визначено та проведено аналіз поняття «застосування», а також зроблено пропозиції щодо його уточнення у законодавстві про кримінальну відповідальність; наведено додаткові аргументи того, що форма вини за ч. 1 та 2 ст. 323 КК України завжди умисна, але при цьому зазначено, що у ч. 3 ставлення суб'єкта кримінального

правопорушення до тяжких наслідків, які настали, є необережне; сформульовано пропозицію про можливість притягнення особи до кримінальної відповідальності з 18 років за спонукання неповнолітніх до застосування допінгу; надано науково систематизований перелік спеціальних суб'єктів спонукання неповнолітніх до застосування допінгу; аргументовано та внесено пропозицію щодо передбачення у ч. 2 ст. 323 КК ще однієї кваліфікуючої ознаки – спонукання неповнолітніх до застосування допінгу за попередньою змовою групи осіб; визначено і проведено відмежування спонукання неповнолітніх до застосування допінгу від кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин; аргументовано позицію щодо підсилення кримінального покарання за спонукання неповнолітніх до застосування допінгу та запропоновано визнати основним видом покарання за вчинення цього кримінального правопорушення – позбавлення волі [8, с. 6].

Т.М. Акуленко на дисертаційному рівні здійснила дослідження міжнародно правового співробітництва в боротьбі з допінгом у спорті».

Автором зазначено, що глобальний характер світового спортивного руху потребує міжнародної співпраці щодо створення стандартів спортивної діяльності та забезпечення їх дотримання. Серед них важливе місце посідають антидопінгові стандарти. Ефективне застосування цих стандартів протидії використанню допінгу у спорті є можливим лише на міжнародному рівні, з використанням міжнародно-правових інструментів та інструкцій. Визначено, що міжнародно-правове співробітництво щодо боротьби з допінгом у спорті є спільною діяльністю держав, міжнародних міжурядових організацій та інших акторів, спрямованою на припинення використання допінгу під час спортивних змагань шляхом створення антидопінгових міжнародно-правових режимів та інституційних механізмів. Виокремлено наступні форми міжнародно-правового антидопінгового співробітництва: формування міжнародно-правового регулювання боротьби проти використання допінгу; створення та

забезпечення функціонування міжнародної інституційної антидопінгової системи; забезпечення антидопінгової пропаганди; створення організаційно-правових антидопінгових механізмів на національному рівні. Особливістю співробітництва щодо боротьби з допінгом у спорті визначено участь у ньому неурядових акторів (міжнародних спортивних організацій, національних спортивних асоціацій, представників спортивного руху, міжнародних органів з розв'язання спортивних спорів), які беруть участь на усіх етапах цього співробітництва (впровадження принципів і стандартів антидопінгової діяльності, ініціювання створення міжнародно-правових актів щодо боротьби з допінгом, розроблення проєктів міжнародних антидопінгових договорів, застосування відповідних міжнародно-правових норм, застосування механізмів відповідальності за вживання допінгу у спорті, імплементація на внутрішньодержавному рівні норм щодо боротьби з допінгом) [9, с. 160].

Варто також звернути свою увагу і на дослідження суміжних галузей знань, зокрема галузі знань 11 Математика та Статистика за спеціальністю 113 Прикладна математика, а саме дослідження І.С. Жука «Математичні моделі і методи виявлення за публічно доступними даними підозрілих на фіксований результат футбольних матчів».

Метою роботи є підвищення ефективності виявлення підозрілих на фіксований результат футбольних матчів на базі обробки виключно загальнодоступних публічних даних за результатами сезону футбольного турніру. За результатом дослідження автором було розроблені методи які можуть бути використані для виявлення підозрілих на фіксований результат матчів у таких спортивних турнірах як: футбол, хокей, волейбол, бейсбол, баскетбол, кіберспорт тощо. За відповідного переформулювання і підбору адекватної міри неконформності запропоновані в дисертаційному дослідженні методи можуть бути використані для пошуку широкого кола контекстних аномалій (нетипові транзакції по банківському рахунку, проникнення до закритої мережі, аномальна кількість повідомлень

в соціальних мережах на певну тематику тощо) [10, с. 164].

Отже, здійснене дослідження, дає змогу дійти висновку, що наразі відсутні комп-

лексні наукові дослідження кримінологічного забезпечення доброчесності у сфері спорту України, чим зумовлюється актуальність дослідження даного напрямку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сокурєнко В.В. Кримінологічна характеристика та протидія злочинності у сфері фізичної культури і спорту : дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2019. 235 с.

2. Анісімов Д.О. Державна політика у сфері забезпечення фізичної культури і спорту: сучасний вимір. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (ДДУВС, 21.03.2025). Частина ІІ. С. 605–606.

3. Сокурєнко В.В. Феномен злочинності у сфері фізичної культури і спорту. *Міжнародний науковий журнал «Верховенство права»*. 2019. № 2. С. 133–139.

4. Самсонов О.В., Цитряк В.Я. Стан наукової розробленості проблеми криміналізації професійного спорту. *Юридичний науковий електронний журнал*. С. 454–456. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-9/109>

5. Березняк В.С., Рец В.В. Застосування кримінально-правового примусу за протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань в епоху легалізації грального бізнесу. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 4. С. 218–224.

6. Паськевич В.М., Біліченко Н.С. Кримінально-правові та криміналістичні аспекти спонукання неповнолітніх до застосування допінгу. *Криміналістичний вісник*. 2013. № 1 (19). С. 31–36.

7. Денісов С.Ф., Кулик С.Г. Проблеми юридичної відповідальності за порушення антидопінгових правил. *Юридична наука*. 2017. № 3 (69). С. 7–20.

8. Петренко О.І. Кримінальна відповідальність за спонукання неповнолітніх до застосування допінгу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к-та юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2005. 17 с.

9. Акулєнко Т.М. Міжнародно-правове співробітництво в боротьбі з допінгом у спорті : дис. на здобуття наук. ступеня док. філос. : 293. Одеса, 2020. 200 с.

10. Жук І.С. Математичні моделі і методи виявлення за публічно доступними даними підозрілих на фіксований результат футбольних матчів : дис. ... док. філос. : 113 / Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т ім. Ігоря Сікорського», 2023. 187 с.

11. Анісімов Д.О. Кримінальна відповідальність за протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань : дис. ... док. філос. : 081 / Дніпроп. держ. ун-т. внутр. справ, Дніпро, 2022. 230 с.

Стаття надійшла у редакцію: 25.10.2025

Стаття прийнята: 11.11.2025

Опубліковано: 15.12.2025

